

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA - JĘZYK POLSKI – SZKOŁA PODSTAWOWA (kl.IV-VI)

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCEN DLA **KLASY IV**

Ocena niedostateczna (jedynka)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocena dopuszczająca (dwójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- nawiązuje kontakt z rówieśnikami i osobą dorosłą,
- potrafi sformułować pytania i odpowiedzi w związku z konkretną sytuacją,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- podejmuje próby doskonalenia swoich wypowiedzi.

CZYTANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty i rozumie ich ogólny sens na tyle, aby odpowiedzieć na podstawowe pytania,
- odróżnia bohatera od narratora,
- odróżnia teksty wierszowane od prozatorskich.

SŁUCHANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- odpowiednio reaguje na polecenia, rozumie proste instrukcje,
- słucha wypowiedzi innych i odpowiednio na nie reaguje,
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- redaguje krótkie wypowiedzi,
- z pomocą nauczyciela redaguje notatkę w formie tabeli, schematu,
- zna najważniejsze zasady ortografii i interpunkcji,
- stara się stosować zasady estetycznego zapisu wypowiedzi,
- buduje poprawne pod względem logicznym wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
- rozróżnia podstawowe części mowy.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dostateczna (trójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nawiązuje kontakt z rówieśnikami i osobą dorosłą, stosując odpowiednie do wieku rozmówcy i sytuacji słownictwo,
- potrafi sformułować pytania i odpowiedzi w związku z konkretną oraz wyobrażoną sytuacją,
- umie poinformować, złożyć życzenia, gratulacje, pozdrowić,
- podejmuje próby doskonalenia swoich wypowiedzi,
- wygłasza z pamięci tekst i oddaje ogólny nastrój utworu,
- poprawnie akcentuje wyrazy rodzime, poprawnie wymawia głoski.

CZYTANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty cicho i rozumie ich sens na tyle, aby odpowiedzieć na pytania,
- odróżnia bohatera od narratora, wie, co to jest osoba mówiąca w wierszu,
- odróżnia teksty wierszowane od prozatorskich, użytkowe od artystycznych,
- wie, czym jest wers, zwrotka,
- z pomocą nauczyciela nazywa elementy świata przedstawionego.

SŁUCHANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- odpowiednio reaguje na polecenia, rozumie proste instrukcje,
- słucha wypowiedzi innych i odpowiednio na nie reaguje,
- reaguje na niezrozumiałe wyrazy zadając pytania,
- rozpoznaje nastrój słuchanych tekstów,
- powtarza swoimi słowami sens usłyszanej wypowiedzi.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- buduje ramowy plan w formie zdań lub równoważników zdań,
- w zależności od wypowiedzi stosuje odpowiednią formę i kompozycję,
- zna typy zdań i potrafi je zastosować,
- potrafi wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie,

- z pomocą nauczyciela redaguje notatkę w formie tabeli, schematu,
- zna najważniejsze zasady ortografii i interpunkcji,
- stara się stosować zasady estetycznego zapisu wypowiedzi,
- rozróżnia części mowy.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dobra (czwórka)

MÓWIENIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoczyna rozmowę, bierze w niej czynny udział, w odpowiedni sposób prezentuje własne zdanie,
- formułuje jasne pytania w celu uzyskania informacji,
- umie poinformować, złożyć życzenia, gratulacje, pozdrowić, opisać, poinstruować, zachęcić,
- wygłasza z pamięci tekst i oddaje nastrój utworu, posługuje się pauzą,
- poprawnie akcentuje wyrazy rodzime, poprawnie wymawia głoski, zaznacza akcenty logiczne, mówi z właściwym tempem.

CZYTANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty cicho i rozumie je na poziomie semantycznym, odkrywa niektóre sensy przenośne,
- odróżnia wypowiedzi bohatera od wypowiedzi narratora, podmiotu lirycznego,
- odróżnia teksty wierszowane od prozatorskich, użytkowe od artystycznych,
- posługuje się pojęciami: wers, zwrotka, rym, bohater, narrator, podmiot liryczny,
- nazywa elementy świata przedstawionego.

SŁUCHANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- koncentruje się na wypowiedzi innych i odpowiednio na nie reaguje, nie przerywa wypowiedzi innych,
- rozpoznaje nastrój słuchanych tekstów.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- pisze ciekawie i na temat,
- stosuje różnorodne typy wypowiedzeń,

- wskazuje w zdaniu pojedynczym i złożonym podmiot i orzeczenie, wskazuje grupę podmiotu i orzeczenia w zdaniu,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- rozróżnia części mowy,
- wie, kiedy należy stosować akapity.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi dokonać wyboru źródła informacji.

Ocena bardzo dobra (piątka)

MÓWIENIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoczyna rozmowę, bierze w niej czynny udział, w odpowiedni sposób prezentuje własne zdanie, uzasadnia je, rozmawia na temat filmu, lektury, życia,
- potrafi samodzielnie zdobywać informacje,
- zna i stosuje wszystkie formy wypowiedzi przewidziane programem nauczania kl. IV,
- wygłasza z pamięci tekst i oddaje nastrój utworu, akcentuje słowa kluczowe, posługuje się pauzą, dostosowuje tempo, mimikę, barwę głosu,
- poprawnie akcentuje wyrazy rodzime, poprawnie wymawia głoski, zaznacza akcenty logiczne, mówi z właściwym tempem, wspomaga wypowiedź środkami pozawerbalnymi,
- zauważa słabe strony wypowiedzi własnych, dokonuje autokorekty,
- buduje spójne wypowiedzi z perspektywy świadka i uczestnika,
- mówi w sposób przemyślany, uporządkowany, unika powtórzeń.

CZYTANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty cicho i rozumie je na poziomie semantycznym, odkrywa sensory przenośne i potrafi je odnieść do konkretnych sytuacji,
- odróżnia teksty użytkowe od artystycznych, rozumie ich funkcję,
- bez problemu w wypowiedziach posługuje się pojęciami: wers, zwrotka, rym, bohater, narrator, podmiot liryczny,
- samodzielnie nazywa elementy świata przedstawionego, potrafi je zinterpretować,
- potrafi wykorzystać i zinterpretować treści z tabeli, wykresu, schematu.

SŁUCHANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoznaje nastrój słuchanych tekstów,

- na podstawie słuchanego tekstu potrafi nakreślić plan, ilustrację, zadać pytania,
- nie zniekształca treści słuchanych przekazów,
- odczytuje intencje nadawcy, potrafi je zinterpretować,
- wskazuje na najistotniejsze informacje,
- odtwarza ciąg chronologiczny wydarzeń.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- stosuje różnorodne typy wypowiedzi,
- redaguje notatkę w formie tabeli, schematu,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- rozróżnia części mowy i części zdania, zna ich funkcje, wskazuje grupę podmiotu i orzeczenia w zdaniu,
- komponuje wypowiedzi na temat, o przejrzystym układzie graficznym, świadomie i logicznie stosuje akapit.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie gromadzi informacje korzystając z różnych źródeł.

Ocena celująca (szóstka)

MÓWIENIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- prowadzi rozmowę w zależności od sytuacji, broni swoich racji, potrafi w sposób komunikatywny przedstawić samodzielnie zdobytą wiedzę,
- bezbłędnie stosuje wszystkie formy wypowiedzi przewidziane programem nauczania kl. IV,
- wygłasza z pamięci tekst i potrafi zmusić słuchaczy do refleksji,
- wypowiada się w sposób językowo poprawny, wspomaga wypowiedź środkami pozawerbalnymi, cechuje się wysoką kulturą języka,
- buduje spójne wypowiedzi z różnej perspektywy,
- mówi w sposób przemyślany.

CZYTANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty cicho i rozumie je, odkrywa sensy przenośne i potrafi je zinterpretować,
- poszerza własną lekturę o pozycje spoza listy, potrafi je omówić, zachęcić do czytania,
- potrafi wykorzystać i zinterpretować treści z tabeli, wykresu, schematu.

SŁUCHANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoznaje nastrój słuchanych tekstów, intencje nadawcy, potrafi je zinterpretować,
- analizuje tekst ze słuchu.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- buduje ramowy i szczegółowy plan w formie różnorodnych zdań lub równoważników zdań,
- pisze przemyślane kompozycyjnie opowiadanie odtwórcze, twórcze, wzbogaca je o dialog,
- komponuje samodzielnie wszystkie formy wypowiedzi pisemnej przewidziane programem klasy VI,
- zna i bez problemu stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- rozróżnia części mowy i części zdania, zna ich funkcje, wskazuje grupę podmiotu i orzeczenia w zdaniu.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- dokonuje właściwych wyborów źródeł informacji.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCEN DLA **KLASY V**

Ocena niedostateczna (jedyńska)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocena dopuszczająca (dwójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- nawiązuje kontakt werbalny z nauczycielem,
- formułuje pytania i odpowiada odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź,
- potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie, przeprosiny,
- potrafi opanować pamięciowo tekst poetycki,
- zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy,
- zna podstawowe niewerbalne środki wypowiedzi wzbogacające komunikat werbalny.

CZYTANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens,
- czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować oraz artykułować wyrazy,
- zna zasady intonacji zdaniowej,

- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu
- odczytuje dane z różnych środków przekazu informacji.

SŁUCHANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- słucha i rozumie sens poleceń oraz prostych instrukcji,
- w słuchanym tekście wyodrębnia istotę treści,
- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi,
- rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.

PISANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- buduje proste wypowiedzenia na określony temat,
- redaguje podstawowe formy wypowiedzi,
- zna podstawowe cechy tekstów użytkowych,
- w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu,
- tworzy ramowy plan, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe,
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu,
- zna podstawowe zasady organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance, zna wybrane związki frazeologiczne,
  - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzenia),
  - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy),
  - fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery i głoski, sylaby, zna sposoby oznaczania miękkości głosek).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dostateczna (trójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- angażuje się w rozmowę na określony temat,
- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne,
- opowiada, streszcza, opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa,
- buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia,
- używa odpowiedniego słownictwa,
- wygłasza z pamięci teksty prozatorskie lub poetyckie,
- pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi,
- wzbogaca komunikat werbalny pozajęzykowymi środkami wyrazu.

CZYTANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- rozumie ogólny sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny (z pomocą nauczyciela),
- płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy,
- stosuje zasady intonacji zdaniowej,
- rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie,
- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego oraz ze stylistyką i rytmizacją tekstu poetyckiego,
- wyszukuje i rozpoznaje informacje z instrukcji, zaproszenia, schematu, notatki, artykułu, wykresu.

SŁUCHANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi,
- potrafi zrekonstruować sens słyszanych wypowiedzi,
- wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnym tekście.

PISANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- redaguje formy literackie i użytkowe,
- streszcza teksty fabularne,
- zapisuje informacje w formie tabeli, na schemacie, wykresie,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu, organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wyjaśnia wybrane związki frazeologiczne),
  - składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzenia, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, zna zasady interpunkcji zdania pojedynczego i wypowiedzenia złożonego),
  - fleksji (zna odmienne i nieodmienne części mowy),
  - fonetyki (posługuje się alfabetem, dzieli wyrazy na litery i głoski, sylaby, zna sposoby oznaczania miękkości głosek, uwzględnia różnice w wymowie i pisowni nosówek).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dobra (czwórka)

MÓWIENIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- podtrzymuje sytuację komunikacyjną,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na określony temat,
- argumentuje odwołując się do doświadczeń lub tekstu,
- wypowiada się używając odpowiednio dobranego słownictwa,
- posługuje się komunikatami różnego typu,
- wygłasza z pamięci teksty literackie,
- stosuje się do norm językowych.

CZYTANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie na poziomie semantycznym sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny,
- płynnie czyta teksty głośno,
- rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie, wskazuje ich cechy charakterystyczne,
- rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze,
- wyszukuje i wykorzystuje informacje z instrukcji, zaproszenia, schematu, notatki, artykułu, wykresu.

SŁUCHANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- słuchając tekstu rozumie jego sens przenośny,

- słucha wypowiedzi i poleceń w celu stworzenia własnej notatki,
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnym tekście.

PISANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- redaguje spójne wypowiedzi literackie i użytkowe,
- zapisuje informacje w wybranej formie, stosuje zasadę zwięzłości,
- tworzy ramowy i szczegółowy plan,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu, organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wybrane związki frazeologiczne, przysłowia, powiedzenia),
  - składni (rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzenia, typy wypowiedzeń, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego i wypowiedzenia złożonego),
  - fleksji (stosuje poprawnie odmienne i nieodmienne części mowy),
  - fonetyki (posługuje się alfabetem, dzieli wyrazy na litery i głoski, sylaby, stosuje sposoby oznaczania miękkości głosek, uwzględnia różnice w wymowie i pisowni nosówek).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi dokonać wyboru źródła informacji.

Ocena bardzo dobra (piątka)

MÓWIENIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- nawiązuje i podtrzymuje sytuację komunikacyjną,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na określony temat, podtrzymuje ją, prowadzi,
- argumentuje odwołując się do doświadczeń lub tekstu, stawia pytania problemowe dotyczące lektury,
- twórczo opowiada i opisuje,
- wygłasza z pamięci teksty literackie, wskazuje na funkcję ekspresywną i metajęzykową utworu,
- stosuje się do norm językowych, dokonuje korekty własnej wypowiedzi.

CZYTANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie na poziomie semantycznym i krytyczno – twórczym sens tekstów czytanych cicho,
- płynnie czyta teksty głośno, podkreśla sensy i walory tekstu,
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- analizuje cechy charakterystyczne dla różnego rodzaju wypowiedzi,
- odczytuje i przetwarza informacje.

SŁUCHANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- słuchając tekstu rozumie i analizuje jego sens przenośny,
- słucha wypowiedzi i poleceń w celu samodzielnego wykonania zadania, sporządzenia notatek,
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnym tekście.

PISANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- pisze spójne wypowiedzi o różnorodnym charakterze,
- charakteryzuje postać fikcyjną lub rzeczywistą, przedstawia motywy jej działania, dokonuje oceny postaci,
- dostosowuje formę zapisu do rodzaju wypowiedzi,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu, organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wybrane związki frazeologiczne, przysłowia, powiedzenia),
  - składni (klasyfikuje rodzaje wypowiedzenia, typy wypowiedzeń, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego i wypowiedzenia złożonego, analizuje budowę logiczną zdania, stosuje poprawny szyk),
  - fleksji (stosuje poprawnie formę odmiennej i nieodmiennej części mowy),
  - fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, dzieli wyrazy na litery i głoski, sylaby, stosuje sposoby oznaczania miękkości głosek, uwzględnia różnice w wymowie i pisowni nosówek, poprawnie je zapisuje).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie gromadzi informacje korzystając z różnych źródeł.

Ocena celująca (szóstka)

MÓWIENIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu,
- twórczo opowiada i opisuje,
- wygłasza z pamięci teksty prozatorskie lub poetyckie, wskazuje na funkcję ekspresywną i metajęzykową utworu,
- stosuje się do norm językowych, dokonuje korekty własnej wypowiedzi, umiejętnie wykorzystuje werbalne i niewerbalne środki wypowiedzi.

CZYTANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie na poziomie semantycznym i krytyczno – twórczym sens czytanych tekstów kultury, które nie są objęte listą lektur i programem.

SŁUCHANIE:

Ocenę celującą uczeń, który:

- dokonuje analizy i interpretacji tekstu usłyszanego,
- selekcjonuje usłyszane informacje, aby wykorzystać je w sytuacji nietypowej.

PISANIE I NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- buduje ramowy i szczegółowy plan w formie różnorodnych zdań lub równoważników zdań,
- pisze przemyślane kompozycyjnie opowiadanie odtwórcze, twórcze, wzbogaca je o dialog,
- komponuje samodzielnie wszystkie formy wypowiedzi pisemnej przewidziane programem klasy VI,
- zna i bez problemu stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- rozróżnia części mowy i części zdania, zna ich funkcje, wskazuje grupę podmiotu i orzeczenia w zdaniu,
- wykazuje się samodzielnością i twórczym ujęciem tematu, stosuje pomysłową formę, przemyślaną kompozycję,
- proponuje urozmaicone formy notatek,
- świadomie, sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie słownictwa, składni, fonetyki, fleksji, dba o poprawność wypowiedzi, wykazuje się wysoką kulturą języka, samodzielnie poszerza wiedzę o materiał wykraczający poza program nauczania.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- dokonuje właściwych wyborów źródeł informacji.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCEN DLA KLASY VI

Ocena niedostateczna (jedyńska)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocena dopuszczająca (dwójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- buduje wypowiedzi na temat,
- formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,
- przedstawia swoje zdanie,
- zna zasady kulturalnej rozmowy,
- stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia pojedyncze,
- mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohaterów, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania,
- wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie,
- jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu,
- stara się dostosować do podstawowych zasad poprawności językowej.

CZYTANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- czyta odpowiednio dobrane treści literackie i rozumie ich treść,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- wyróżnia w tekście literackim postać mówiącą oraz narratora,
- rozróżnia pojęcia: fabuła, akcja,
- wie, czym się różni opowiadanie od powieści,
- dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością,
- odczytuje teksty kultury (np. komiks, obraz, rzeźbę),
- zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną.

SŁUCHANIE:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- słucha wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.

PISANIE

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- zna podstawowe zasady redagowania form wypowiedzi,
- opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego,

- streszcza tekst w porządku chronologicznym,
- nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej
- przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowania wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki (zna pojęcie głóska i litery, dzieli wyrazy na sylaby),
  - słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy przeciwstawne i bliskoznaczne, potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu),
  - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennej części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy),
  - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje podstawowe części zdania, odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dostateczna (trójka)

MÓWIENIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,
- przedstawia swoje stanowisko w dyskusji,
- stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,
- charakteryzuje bohatera literackiego,
- wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji,
- świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,
- stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.

CZYTANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,
- wyjaśnia pojęcia akcja, fabuła, wątek,
- wyróżnia rodzaje powieści,
- wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,
- odczytuje plakat,
- dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,
- dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.

SŁUCHANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu wysłuchanego komunikatu.

PISANIE:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- redaguje formy wypowiedzi literackiej,
- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń,
- konstruuje teksty użytkowe,
- podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,
- podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki (dzieli wyrazy na głoski i litery; rozpoznaje różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski, dzieli wyrazy na sylaby, prawidłowo przenosi je do następnej linijki),
  - słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się wyrazami przeciwstawnymi i bliskoznacznymi, potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów, zna pojęcia wyraz podstawowy i pochodny, wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant i rdzeń),
  - fleksji (rozpoznaje nieodmienne i odmienne części mowy; rozpoznaje formę odmiennych części mowy),

- składni (rozpoznaje części zdania, wyróżnia w zdaniu różne rodzaje orzeczeń, zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- korzysta ze słowników i encyklopedii.

Ocena dobra (czwórka)

MÓWIENIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadania i adresata,
- uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak, aby przekonać pozostałych uczestników do przyjęcia jego stanowiska,
- wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motywy działania,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski stosuje pauzę, dobiera odpowiednią barwę głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu,
- zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.

CZYTANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- czyta różne teksty kultury na poziomie krytyczno – twórczym,
- rozumie funkcję użytych w tekście środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- posługuje się pojęciami fabuła, akcja, wątek,
- wyróżnia cechy różnych rodzajów i gatunków literackich,
- na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata,
- analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury,
- porównuje utwory literackie i adaptacją filmową lub teatralną,
- dostrzega różnice między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem,
- wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.

SŁUCHANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- dokonuje w dowolnej formie przekładu wysłuchanego komunikatu.

PISANIE:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu raz sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi,
- opisując dzieło plastyczne, zauważa sens przenośny,
- charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa jej cechy charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania,
- dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz i),
  - słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów, bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów),
  - fleksji (rozpoznaje nieodmienne i odmienne części mowy; nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na –no, -to, nieregularnie odmieniających się rzeczowników),
  - składni (rozpoznaje części zdania, nazywa typy orzeczeń oraz podmiotu, rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie, stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi dokonać wyboru źródła informacji.

Ocena bardzo dobra (piątka)

MÓWIENIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy,
- różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,

- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swego zdania, udowadniając rację w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,
- stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motyw działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,
- dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.

CZYTANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym,
- analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,
- badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,
- na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,
- odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,
- bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu w różnych dziedzinach sztuki,
- wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.

SŁUCHANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,
- potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.

PISANIE:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- pisze różnorodne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu,
- wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,

- w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, oceni postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,
- poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz i),
  - słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu),
  - fleksji (rozpoznaje nieodmienne i odmienne części mowy; nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na –no, -to, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem),
  - składni (rozpoznaje części zdania, nazywa typy orzeczeń - imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie gromadzi informacje korzystając z różnych źródeł.

Ocena celująca (szóstka)

MÓWIENIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- buduje twórcze bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których swobodnie posługuje się werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,
- rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą, rzeczowo z zachowaniem zasad dyskusji ocenia stanowisko innych rozmówców, podaje propozycje rozwiązania problemu,
- interpretuje głosowo tekst literacki wygłaszany z pamięci.

CZYTANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (także spoza listy lektur) na poziomie twórczym i krytycznym, uwzględnia strukturę i treści przenośne dzieła, odwołuje się do kontekstów kulturowych.

SŁUCHANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.

PISANIE:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- swobodnie posługuje się wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,
- formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur (także spoza listy lektur).

NAUKA O JĘZYKU:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji i składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową o treści spoza programu nauczania w klasie VI.

KORZYSTANIE ZE ŹRÓDEŁ INFORMACJI:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- dokonuje właściwych wyborów źródeł informacji, dokonuje i wyszukuje, porównuje i porządkuje oraz zestawia informacje z wielu źródeł.